

СТАНОВИЩЕ

върху материалите за участие в конкурс за заемане на академична длъжност "професор", област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, ПН 6.5. Горско стопанство, научна специалност „Горски култури, селекция и семепроизводство“, по дисциплината „Горска генетика и селекция“, обявен от Лесотехнически университет в ДВ бр. 37/7.5.2019 г., код на процедурата FOR – P – 0419 – 07.

Кандидат за участие в конкурса е:

Доц. д-р Петър Желев Стоянов

Изготвил становището: д-р Милко Христов Милев, професор по ПН 6.5. Горско стопанство, от Лесотехнически университет.

1. Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Петър Желев е магистър инж. по „Горско стопанство“ (диплома С. В82 № 011485 от 07.1985 г., ВЛТИ). От 08.1985 г. до 02.1987 г. работи като лесничей в ДЛС „Тракия“ – гр. Пловдив. След редовна докторантура (1987–1990) във ВЛТИ, през 1992 г. защитава дисертация по НС „Горски култури, селекция и семепроизводство“ и придобива ОНС „доктор“ (диплома за к.н. № 22820 от 03.02.1993 г. от ВАК). През периода 1992–1999 г. последователно израства в научните звания асистент, старши и главен асистент в ЛТУ. През 1999 г. печели конкурс за „доцент“ (свидетелство № 19926 от 10.01.2000 г. от ВАК) и до момента е титулярен хабилитиран преподавател основно по конкурсната дисциплина „Горска генетика и селекция“. Бил е Ръководител на катедра „Дендрология“ (2003–2007) и Зам.-ректор на ЛТУ (2007–2016).

Доц. Желев членува в Съюза на учените в България, Българското ботаническо дружество, American Genetic Association и International Plant Propagator's Society.

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с изискуемите съгласно Правилника за РАС в ЛТУ

Представените документи и материали са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за РАС в ЛТУ, което беше установено на първото заседание на Научното жури и отразено в Протокол № 1 от 11.07.2019 г.

В документите за участие в конкурса доц. Петър Желев е представил списък с 144 публикувани материала. От тях 32 публикации и едно ръководство са до хабилитирането за АД „доцент“. Продукцията на кандидата след хабилитирането, която е обект на рецензиране по настоящия конкурс, наброява 112 материала.

Като самостоятелен документ „Хабилитационна справка“ е обособен материал под заглавие „Популационно-генетично разнообразие на иглолистни видове в България“, развит в 16 стр. Той е разработен на основата на подбрани 10 научни статии, засягащи фиксираната тема и публикувани в реномирани периодични международни издания (включени в световноизвестни бази данни с научна информация). Седем от статиите са с импакт фактор (№№: 2, 3, 4, 6, 12, 16 и 28) и сумирано съставляват $IF=9,921$. Другите три статии са в списания с импакт ранг (№№: 25, 27 и 30) и сумирано съставляват $SJR=0,390$. За 8 от статиите са открити общо 96 цитирания (посочени са в списъка, но не са отчетени към група Д в Справката-самооценка). Център на

вниманието са проучванията върху популациите и изменчивостта, като са обхванати основни наши и специфични за местната флора дървесни видове – бял и черен бор, бяла мура, клек, бяла ела, *A. borisii-regis* и червена хвойна. Тематиката на Хабилизационната справка, включените статии и обосноваването приноси от тях са в съответствие с конкурса и ги приемам за изпълнение на изискването по т. В4, като са набрани общо 146,25 (при изисквани минимум 100 т.) от минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ и чл. 2а, ал.1 от Правилника за РАС в ЛТУ.

Сумата от точките по показателите включени в приложенията на ППРАСРБ и Правилника за РАС в ЛТУ за съответното професионално направление на конкурса са общо 2525,04, при изискуем минимум 550 точки.

Кандидатът е представил копия на посочените в списъка публикации и на изискваните документи.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Доц. Желев е преподавател в ЛТУ от 1992 г. в продължение на повече от 27 г. (Служ. бележка № ЧР 4748-1/08.07.2019 г.). Преминал е през всички звания за нехабилизирани преподаватели и повече от 19 г е „доцент“. Участвал е в обучението на студентите от 4 специалности в ЛТУ, като е провеждал лекции, упражнения и практики. Води лекционните курсове на две дисциплини от ОКС „бакалавър“ – от 2011 г. „Горска генетика и селекция“ (за специалност Горско стопанство) и от 1997 г. „Горски дървесни и недървесни ресурси“, променена от 2018 г. на „Природни растителни ресурси“ (за специалности „Стопанско управление“ и „Алтернативен туризъм“). От 2001 г. е титуляр и на две магистърски дисциплини за специалност Горско стопанство – „Опазване на биологичното разнообразие“ и „Подобряване на дървесните видове“.

Активната преподавателска работа включва ръководството на 107 дипломанти и редовно участие като член на държавните изпитни комисии за дипломиране в двете ОКС. Ръководител е на общо 6 докторанта, от тях трима са защитили дисертациите си, един е отчислен с право на защита и двама са в процес на обучение, в т.ч. един чуждестранен.

Доц. Желев има принос с участието си в инфраструктурния проект за създаването и оборудването на Университетската лаборатория за биотехнологични и молекулярно-генетични изследвания. Помага на докторанти и дипломанти за усвояването на методите за работа в тази лаборатория.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

4.1. Участие в научни, научно-приложни, инфраструктурни и образователни проекти

Кандидатът е участвал в разработването на 36 проекта. На 16 от тях е бил ръководител. Според характера им проектите може да се класифицират както следва:

а) Научни проекти (21 бр, като на 11 е бил ръководител):

- международни – 7 бр., като на 4 е бил ръководител;

- национални, финансирани от фонд „Научни изследвания“ – 6 бр., като на 3 е бил ръководител;

- институционални, финансирани от ЛТУ от Държавния бюджет по Наредба № 9 на МОН – 5 бр., като на 3 е бил ръководител;

- институционални, финансирани от други български възложители – 3 бр., като на 1 е бил ръководител.

- б) Приложни проекти (13 бр., като на 4 е бил ръководител):
- администрирани от ЛТУ – 5 бр., като на 2 е бил ръководител;
- неадминистрирани от ЛТУ – участие като експерт в 8 бр., като на 2 е бил ръководител.
- в) Образователни проекти – 1 бр., като е бил ръководител.
- г) Инфраструктурни проекти – участие в 1 бр.

4.2. Характеристика на публикуваните научни резултати

Характеристиката на публикуваните научни резултати е видна от представеното в справката по показателите от групи В и Г в Справката-самооценка. В последната обаче не са включени 6 от представените в Списъка с публикации: №№ 13 (с IF); 53 (в списание, което не е реферирано в световноизвестни бази данни), 59 и 60 (в сборници от научни конференции); 75 и 76 (участия в книги). За отбелязване е, че 60 % от тях са на английски език, 27 % са в списания с импакт фактор и 12 % – с импакт ранг (SJR).

Общо творчеството на кандидата след хабилитирането за „доцент“ наброява 112 публикации, от които 86 научни публикации, едно учебно пособие, 4 научно-популярни книги, 14 научно-популярни и научно приложни статии и разработки, 3 рецензии и 4 други публикации (за годишници и др.). Седем от изданията са самостоятелни и в 17 доц. Желев е водещ автор.

4.3. Отражение на научната дейност на кандидата в литературата (цитируемост)

Списъкът на забелязаните цитирания включва общо 601 бр. От тях 270 са в научни списания с импакт фактор, 150 са в научни списания без импакт фактор и 181 са цитиранията в монографии, книги, дисертации, сборници от конференции и др. Преобладават цитиранията в издания на чужд език, 518 бр. са на латиница (предимно на английски език) и 83 бр. са на кирилица, в т.ч. 55 бр. на български език, а другите са на руски, украински и сръбски език. Цитирани са 66 от публикациите на кандидата. Именно по показателя цитируемост (група Д) превишаването на минималното изискване (100 т.) е най голямо – общо 1575 точки (без 96-те цитирания на 8 от статиите от хабилитационната справка). Тази характеристика показва широка видимост на научното творчество и популярност на доц. Желев сред специалистите както у нас, така и особено добра разпознаваемост в чужбина.

4.4. Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)

Приносите в научните публикации на доц. Петър Желев са обобщени в 8 направления: 1/ по генетичното разнообразие в и между популациите на дървесни видове, както и за генетични процеси, протичащи в тях; 2/ по изменчивостта при растителни видове на базата на морфологични и морфометрични признаци; 3/ по селекцията на основни наши дървесните видове; 4/ по опазване на генетичния фонд при дървесните видове; 5/ по дендрологичните характеристики на видовете и дендрофлората на България; 6/ по екологичните особености и опазването на биоразнообразието и природната среда; 7/ по биологията и екологията на лечебни растения; 8/ по генетичните особености при популациите на диви животни. Приемам представените приноси от автора и тяхното класифициране. Поставям на последното място (8-мо) тези за дивите животни. Те са гранични за рамките на конкурса, но трябва да се споменат, защото представят широките генетични интереси и компетенции на

доц. Желев. Това е повод да определя кандидата като учен от висока класа и отлична експертиза в своята област, притежаващ и многостранни енциклопедични познания.

Научни приноси се съдържат в публикации с номера: 1-5, 7-10, 11-16, 18-19, 22-28, 30-31, 33-34, 36-37, 39, 40-43, 46-47, 50-52, 54, 55, 57, 63-64, 66-72, 77-80, 84-85, 88-89, 94, 96, 99-100. По-важни са: за използването на изоензимни маркери за установяване на изменчивостта при наши популации на белия (4, 25) и черния бор (4, 27), бялата мура (2, 66), клека (3, 57), об. дъб и горуна (1, 41), об. бреза (43) и източния платан (7); по наследяемостта при потомства (18, 24) и произходи (34) на белия бор, при бялата ела (36) и източния платан (40); за обособените три географски групи (Западна, Централна и Източна) за цера у нас (15); за прилагането на ДНК-маркери за проучването на биоразнообразието при елите (12, 28, 30); за специфична адаптация на бялата ела към условия с различна надморска височина (16); за високото генетично разнообразие на об. габър на Балканите в сравнение с други части на Европа (17); за високата диференциация и географската изолация на *Sorbus torminalis* в Източна Европа (5) и средна обща популационна и географска диференциация при *S. domestica* (10) и др.

Методични приноси се съдържат в публикации с номера: 21, 45, 48, 58, 60, 74-76, 81-82, 86, 97, 102-104. По-важни са: за динамиката на възстановяване на смърчовите гори след природни нарушения (21, 45, 48, 74, 86, 102); по микроразмножаването при об. бреза (58); по пионерната (за България) методика за определяне на горски местообитания с висока консервационна стойност (60); за смекчаване влиянието на климатичните промени върху нашите гори (75); за стопанисване на горите в природозащитната мрежа НАТУРА 2000 (76); за мониторинга и опазването на горските генетични ресурси (81-82); за опазването на генетичните ресурси от благуни и цер (103-104) и др.

Приложен ефект имат повечето публикации и особено разработените под ръководството и с участието на кандидата проекти.

5. Оценка на личния принос на кандидата

Убеден съм, включително от преки впечатления, че методичното осигуряване, експерименталната работа, отчитането на резултати и тяхната интерпретация, формулирането на изводи, препоръки и приноси са в голяма степен с личното участие на доц. Желев. При колективни трудове и изследвания по проекти той има активно и много често водещо участие.

6. Критични бележки и препоръки

Не открих съществени пропуски в представените материали. В Справката-самооценка не е попълнена позиция Е23 в Таблица 3 (за публикувано университетско учебно пособие – № 87 в Справката за публикациите). Тази активност се оценява с 5 точки. Действително кандидатът има продукция по този критерий (Е) за 375 точки (посочено в Таблица 2) и се превишават значително изискваните 100 точки. Но този факт придава усещане за доза небрежност. Доц. Желев има още много активности като участия в научни форуми у нас и в чужбина (над 50), вкл. като член на научни комитети, съвети, експертни групи и други, по-важните от тях би било добре да се допълнят в автобиографията. Позволявам си бележката, че при обосноваването на приносите можеше по-отчетливо да се включат и разработваните проекти. Забелязах

следните дребни технически пропуски: Не е посочен календарният срок на ръководения от кандидата образователен проект (позиция 2.1. в списъка). В обобщаващата таблица за проектите е допусната грешка за броя на научно-приложните проекти (ръководените 2 са сумирани двукратно). От тях единият е представен прекалено пестеливо – само с фразата „Червена книга“.

Главната ми препоръка е за написването на учебник по основната водена дисциплина „Горска генетика и селекция“, който наред с актуализирането на материята, убеден съм би бил с много достойнства – предвид качествата на доц. П. Желев.

7. Лични впечатления

Познаваме се още от студентските години и личните ми впечатления са отлични – и като учен, и като преподавател, и като човешки качества, особено всеотдаен е към студентите. Тук ще добавя съществения принос на доц. Желев като Зам.-главен редактор на списанията „Forestry Ideas” и „Propagation of Ornamental Plants”, които прогресират благодарение и на неговите компетенции и усилия.

През цялата си академична кариера доц. Желев се проявява като старателен и дисциплиниран преподавател, включва актуална информация и научни новости в учебната тематика. Редовно се включва в обучението и на докторанти. Има широко признание на своя професионализъм и научни компетенции, съчетано с отлично ползване на чужди езици. Отличава се като един от най-етичните колеги както сред студентите и докторантите, така и сред академичния състав и служителите на ЛГУ. Отзивите от външни наши и чуждестранни специалисти в областта също са подчертано положителни, а често и със суперлативи. Смятам, че доц. Желев покрива напълно представата за утвърден академичен учен и ерудиран преподавател.

8. Заключение

Давам категорична положителна оценка на научното творчество и дейността на кандидата и **ПРЕДЛАГАМ ДОЦ. Д-Р ПЕТЪР ЖЕЛЕВ СТОЯНОВ да заеме академичната длъжност "професор"** по дисциплината „Горска генетика и селекция“ от ПН 6.5. Горско стопанство.

Изготвил становището:

Становището е предадено на: 3.9.2019 г.